

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

«__» _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА ЛІТЕРАТУРА

для студентів

спеціальності

024 Хореографія

освітньої програми

Хореографія

освітньо-кваліфікаційного рівня

молодший спеціаліст

Київ – 2021 рік

Розробник: Алієва Ельміра Шаїгівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Алієва Ельміра Шаїгівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від «06» січня 2021 р. № 7

Голова циклової комісії Романова Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено

«06» 01 2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Гейхман Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Карлінська Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	1,5 / 45
Курс	2
Семестр	4
Кількість змістовних модулів з розділом:	1
Обсяг кредитів	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	45
Аудиторні	22
Модульний контроль	2
Самостійна робота	21
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Грунтовні знання історії української музики, усвідомлення внеску українського музичного мистецтва у скарбницю світової музичної класики та сучасної музики – необхідна умова фахової діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Мета курсу – надати студентам необхідний обсяг знань, які формують у свідомості майбутніх викладачів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів чітке уявлення про специфіку української музики, особливості її розвитку на тлі та у взаємодії з суспільно – історичними подіями, сформувати національну свідомість студентів.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати у студентів цілісну систему знань про українську національну композиторську школу;
- дати поняття про життя та творчість видатних композиторів минулого і сучасності;
- збагатити слуховий досвід студентів шляхом прослуховування музичних творів;
- розвивати музичну пам'ять і художній смак, пробуджувати інтерес і любов до українського мистецтва.

Зміст курсу

Навчальна дисципліна «Українська музична література» знайомить з образами національної музики, демонструє засоби музичної виразності у творах різних композиторів, стилістичні риси їх творчості.

У студентів мають бути сформовані такі **компетентності**:

Загальні:

- здатність до аналізу та синтезу;
- здатність до організації і планування;
- засвоєння основ базових знань з професії;
- прийняття рішень;
- навички управління інформацією;

- взаємодія;
- здатність працювати в міждисциплінарній команді;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- здатність до навчання;
- лідерські якості;
- бажання досягти успіху.

Фахові:

- усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії, володіння мотивацією до здійснення професійної діяльності;
- здатність виділяти суспільно-історичні фактори, які визначили еволюцію українського музичного мистецтва на різних його етапах;
- демонструвати предметну та сучасну базу знань;
- володіння теоретичними основами музичного мистецтва, професійною термінологією;
- володіння інструментарієм, методами, прийомами і практичними навичками роботи у царині музичного мистецтва;
- застосування професійно-профільованих знань у музичній діяльності (за видами);
- здатність до творчості;
- здатність визначити головні історичні етапи становлення та розвитку української музики, її жанрово-стильові особливості.

Предметні:

- здатність слухати і аналізувати музику, сприймати як окремі її елементи, так і художній твір в цілому;
- спроможність до виконання музичних творів (інструментальних, вокальних);
- орієнтування у нотному тексті музичного твору;
- здатність визначати стильові особливості творів;
- здатність виявляти зв'язок музики з іншими видами мистецтва, суспільно-історичними подіями, національними традиціями та побутом народ

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення дисципліни «Українська музична література» спрямоване на досягнення студентом наступних результатів:

- опрацьовувати навчально-методичну, музикознавчу, довідкову літературу ;
- здійснювати музично-теоретичний, історико-стильовий, технічно-виконавський аналіз творів української класики;
- розуміти національні особливості української композиторської школи;
- розуміти та диференціювати ідейно-естетичних принципи побудови творів різних епох;
- співвіднести біографічні факти і явища з художнім відображенням дійсності композитора;
- аналізувати поєднання композиторського та інтерпретаторського змісту музичного твору;
- розрізняти особливості засобів виразності українського мистецтва;
- здійснювати художньо-естетичної оцінки творів мистецтва;
- усвідомлювати місце українського професійного мистецтва у музичній та художній культурі свого часу.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви модулів і тем	Всього	Види занять розподіл годин				Форма контролю
			Лек	Практ	МКР	С/р	
Семестр IV							
Модуль I. Українська музична культура до XIX ст.							
1.1.	Українська музична література Стародавнього світу і Середньовіччя.	4	2			2	Опитув.
1.2.	Музична культура України у XIV-XVIII ст.	8	2	2		4	Опитув.
1.3.	Формування національної композиторської школи.	4	2			2	Опитув.
1.4.	М. Лисенко – основоположник української національної композиторської школи.	7	2	2		3	Опитув.
1.5.	Тенденції розвитку музичної культури кінця XIX- поч. XX ст.	6	2	2		2	Опитув.
1.6.	Українська музична культура XX ст.	6	2			4	Опитув.
1.7.	Стильові течії у творчості українських композиторів кінця XX - початку XXI ст.	8	2	2		4	
		2			2		МКР
	Всього	45	14	8	2	21	Залік

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль I. Українська музична література XIX – XXI ст.

Тема 1. Українська музична література Стародавнього світу і Середньовіччя

Історичні умови розвитку культури найдавніших часів. Музичне мистецтво первісного родоплемінного суспільства східних слов'ян. Музичне мистецтво східних слов'ян доби Київської Русі. Музика княжого двору. Центри навчання співу. Музичні інструменти.

Основні поняття: східні слов'яни; музичні інструменти; культура найдавніших часів.

Рекомендована література [2,4].

Тема 2. Музична культура XIV-XVII ст.

Професійна музика у братських школах та академіях. Острозька та Києво-Могилянська академії. Партесний спів. Найвідоміший український музикант XVII ст. – Микола Дилецький. «Граматыка мусикійська» М. Дилецького. Канти і псалми.

Творчість Д. Бортнянського, М. Березовського, А. Веделя – опери, симфонії, сонати, хоріві концерти. Їх внесок у розвиток жанру хорового концерту.

Основні поняття: братські школи; академії; канти; псалми.

Рекомендована література [2,3].

Тема 3. Формування національної композиторської школи

Взаємодія романтичних та реалістичних естетичних засад, опанування досвіду західноєвропейської та російської професійної музики. Творчість М. Калачевського («Українська симфонія»), П. Сокальського, М. Аркаса та ін.

С. Гулак-Артемівський – видатний оперний співак, драматург, композитор. Опера «Запорожець за Дунаєм» – перша українська лірико-комедійна опера.

Основні поняття: романтизм; реалізм; українська симфонія.

Рекомендована література [3,4].

Тема 4. М. Лисенко – основоположник української національної композиторської школи

Оперна творчість композитора – жанрові різновиди опер, образи, стиль, музична мова. Історика-героїчна опера «Тарас Бульба», лірико-побутова – «Наталка Полтавка». Дитячі опери М. Лисенка. Народно-демократичний напрямок діяльності композитора.

Основні поняття: композиторська школа; українська опера; дитячі опери.

Рекомендована література [1,2].

Тема 5. Тенденції розвитку музичної культури кінця XIX - поч. XX ст.

Активізація діяльності різних музичних гуртків, поширення хорового руху. Роль музично-драматичної школи ім. М. Лисенка у підготовці музичних кадрів. Зародження жанру робітничої пісні.

М. Леонтович – майстер хорového письма. Життєвий і творчий шлях. К. Стеценко – видатний композитор і музично-громадський діяч. Вокальна музика як основа творчості. Творчість Я. Степового, С. Людкевича.

Основні поняття: гуртки; хоровий рух; робітнича пісня.

Рекомендована література [1,4].

Тема 6. Українська музична культура ХХ ст

Розвиток музичної освіти. Нова генерація українських композиторів та їх досягнення у різних жанрах музичної творчості (обробки народних пісень Л. Ревуцького, М. Вериківського, Г. Верьовки та ін.)

Музичне життя в період Другої світової війни. Масова пісня. Симфонічна спадщина Б. Лятошинського, А. Штогаренка. Пісенна творчість Г. Майбороди, І. Шамо. Музика до кінофільмів.

Основні поняття: генерація; обробки народних пісень, масова пісня.

Рекомендована література [3,4].

Тема 7. Сильові течії у творчості українських композиторів кінця ХХ-початку ХХІ ст.

Пісенна лірика О. Білаша, А. Кос-Анатольського, І. Поклада. Неокласицизм. Авангардизм у творчості українських композиторів. Полістилістика (творчість В. Сільвестрова, Є. Станковича, М. Скорика).

Основні поняття: пісенна лірика; неокласицизм; авангардизм; полістилістика.

Рекомендована література [1,2].

6. Контроль навчальних досягнень

Контроль навчальних досягнень студента відбувається у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснює оцінювання роботи студента на практичному занятті та його самостійну роботу. Оцінювання відображає наступні характеристики:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінювання систематичності в підготовці до занять;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- поточне оцінювання готовності студента до контрольних заходів з урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки та самоконтролю.

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді написання контрольної роботи яка складається з теоретичної і практичної роботи.

Основним критерієм оцінювання студента є:

- ступінь розкриття теоретичних питань;
- повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання;
- рівень виконання практичного завдання.

7. Теми семінарських занять

Модуль І. Українська музична література ХІХ – ХХІ ст.

Практичне заняття №1

1. Загальна характеристика періоду ХІV-ХVІІ ст.
2. Багатоголосний спів та його різновиди. Партесний концерт.
3. Творчість Миколи Дилецького.
4. Музична освіта в Україні.
Рекомендована література [2,3].

Практичне заняття №2

1. Загальна характеристика життя та творчості М. Лисенка.
2. Фортепіанна музика М. Лисенка.
3. Загальна характеристика оперної спадщини М. Лисенка.
4. Дитячі опери М. Лисенка.
5. Вокально-хорова спадщина композитора.
6. Зміст та загальна характеристика опери «Тарас Бульба».
7. Зміст та загальна характеристика опери «Наталка Полтавка».
8. М. Лисенко як фольклорист та етнограф.
Рекомендована література [2,6].

Практичне заняття №3

1. Тенденції розвитку музичної культури кінця ХІХ- поч. ХХ ст..
2. М. Леонтович – видатний майстер хорового письма.
3. Життя та творчість К. Стеценка.
4. Солоспіви К. Стеценка.
5. Життя та творчість Я. Степового.
6. Життя та творчість С. Людкевича.
7. Кантата-поема «Хустина» Л. Ревуцького.
8. Симфонічна творчість Б. Лятошинського.
9. Розвиток симфонізму у творчості А. Штогаренка. Симфонія-кантата «Україно моя».
Рекомендована література [1,2,3].

Практичне завдання №4

1. Творче об'єднання «Київський авангард».
2. Творчий портрет В. Сильвестрова.
3. Життя та творчість М. Скорика. Характеристика стилю.
4. «Карпатський концерт» М. Скорика.
5. Життя та творчість Є. Станковича.
6. Симфонічна творчість Є. Станковича.
7. Життя та творчість Лесі Дичко.
8. Кантата «Чотири пори року» Лесі Дичко.
Рекомендована література [1, 3].

8. Самостійна робота

ТЕМА	ЗМІСТ ЗАВДАННЯ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І Українська музична література ХІХ – ХХІ ст.	
1. Українська музична література Стародавнього світу і Середньовіччя.	Розкрити сутність поняття «пантеїзм» на прикладі язичництва слов'янських народів.
2. Музична культура ХІV-ХVІІІ ст.	Підготувати доповідь на тему: «М. Дилецький та його «Грамадика мусикійська». Опрацювати біографію та творчість М. Березовського., Д. Бортнянського, А. Веделя
3. Формування національної композиторської школи.	Опрацювати біографію та творчість М. Калачевського та С. Гулака-Артемовського, зміст опери «Запорожець за Дунаєм»
4. М. Лисенко – основоположник української національної композиторської школи.	Опрацювати біографію М. Лисенка та зміст опер «Тарас Бульба», «Наталка Полтавка».
5. Тенденції розвитку музичної культури кінця ХІХ- поч. ХХ ст.	Опрацювати біографію та творчість К. Стеценка, М. Леонтовича.
6. Українська музична культура ХХ ст.	Опрацювати біографію та творчість Я. Степового, С. Людкевича, Л. Ревуцького, А. Штогаренка, Б. Лятошинського. Творчість композиторів-авангардистів (група «Київський авангард)
7. Сильові течії у творчості українських композиторів кінця ХХ - початку ХХІ ст.	Опрацювати біографію та творчість М. Скорика, Є. Станковича, Л. Дичко.

**9. Форми проведення модульної контролю та критерії оцінювання
Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи**

Максимальна кількість балів 12	Критерії оцінювання
10-12	Завдання виконані якісно (90% - 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
8-9	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% - 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
6-7	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% - 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
1-5	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування, виконання завдань модульної контрольної роботи.

10. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень

Рівень	Бал	Критерії оцінювання
I. Початковий	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного аналізу та синтезу музичних творів, розпізнавання і відтворення окремих тривалостей звуків, акордів, інтервалів. Музичні форми не розпізнаються.
	2	Студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, виявляє здатність розрізнити назви, тривалості, лади, акорди та інтервали на елементарному рівні. Музичні форми не розпізнаються.
	3	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу. Музичні форми не розпізнаються.
II. Середній	4	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні. Не може виокремити інтервали, тривалості звуків, плутається в акордах та ладах.
	5	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину. Музичні форми, інтервали та акорди визначає нечітко, плутає тональності.
	6	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних термінів; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, писати нотний текст, ритмічно групувати нотні приклади. Музичні форми називає в основному правильно, знає 50% матеріалу.
III. Достатній	7	Студент здатний застосовувати вивчений матеріал, розпізнавати назви, тривалості та акорди. Музичні форми називає в основному правильно, знає до 60% матеріалу.
	8	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача. Музичні форми називає в основному правильно, знає до 75% матеріалу.
IV. Високій	9	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі й застосовує його на практиці; самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу. Музичні форми називає в основному правильно, знає до 90% матеріалу.
	10	Студент виявляє здібності у аналізі музичних творів, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем. Музичні форми називає в основному правильно, знає музично-теоретичний матеріал, допускає незначні помилки та неточності.
	11	Студент вільно висловлює власні думки, самостійно та структурно аналізує музичні уривки; без допомоги викладача вміє грамотно писати нотний текст, ритмічно групувати тривалості. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях. Музичний матеріал знає добре, не припускається помилок.
	12	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання. Музичний матеріал знає в обсязі більшому, ніж передбачено програмою.

12. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНЬСЬКА МУЗИЧНА ЛІТЕРАТУРА»

Разом: 45 год. 4 сем. : лекції – 14 год., практичні – 8 год., самостійна робота – 21 год., МКР– 2 год.

Семестр	IV						
Модулі	Модуль 1						
Назва модуля	Українська музична культура XIX - XXI ст.						
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Українська муз. літ. Стародавнього світу і Середньовіччя	Музична культура XIV - XVIII ст.	Формування нац. композиторської школи.	М. Лисенко основоположник укр. нац. композиторської школи.	Тенденції розвитку муз. культури кінця XIX - поч. XX с	Українська музична культура XX ст..	Стильові течії у творчості українських композиторів кінця XX – поч. XXI ст.
Теми практичні (40 балів)		Музична культура XIV - XVIII ст.		М. Лисенко основоположник укр. нац. композиторської школи.	Тенденції розвитку муз. культури кінця XIX - поч. XX		Стильові течії у творчості українських композиторів кінця XX – поч. XXI ст.
Види ПК(126)	Модульна контрольна робота						
Підсумковий контроль	Залік						

13. Рекомендована література

Основна:

1. Гарасим Я.І. Нариси до історії української фольклористики: Навч. посіб. – К.: Знання, 2015. – 301 с.
2. Кияновська Л.О. Українська музична культура / Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівня акредитації. — К., 2017. — 160 с.
3. Лісецький С.Й. Історія української музики (від XIX до першої чверті XX століття): навч. посіб. для студ. вищ. муз. навч. закл. / С.Й. Лісецький; Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка.- К. : Київ., 2017. – 164 с.
4. Степаненко М.Б. Музично-історичні етюди: наукове видання – К.: «Гроно», 2014. – 160 с.

Додаткова:

1. Гордійчук М.М. Історія української музики в шести томах. – К., «Наукова думка», 2016.
2. Кияновська Л.О. Галицька музична культура XIX-XX ст.: Навчальний посібник. – Чернівці: Книги – XXI, 2016. – 424 с.
3. Корній Л. Історія української музики. Ч.1. – К.; Нью-Йорк, 2017. - 314 с.
4. Сильвестров В. Дочекатися музики. Лекції – бесіди. За матеріалами зустрічей, організованих С. Пілютиковим. – К.: ДУХ І ЛІТЕРАТУРА., 2018. – 376 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnppb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>